

Την ίδια εποχή, ο Τολστόι ίδρυε το σχολείο της Γιάσναγια Πολιάνα, όπου εκπαίδευε αγρότες από τις ιδιόκτητες γαίες του, στους οποίους εμφυσούσε φιλελεύθερες ιδέες.

Όμως το αναρχικό παιδαγωγικό μοντέλο έφτασε στο απόγειό του στην Ισπανία, όπου ο Φρανθίσκο Φερέρ υ Γουάρδια δημιούργησε το αποκαλούμενο Πρότυπο Σχολείο, με παραρτήματα σε όλη την Ισπανία, στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Παιδεία για όλους

Ο Φερέρ (1859-1909) ήταν αυτοδίδακτος και συνέλαβε το παιδαγωγικό του πρόγραμμα προβληματιζόμενος σχετικά με την εκπαίδευση που υπήρχε στην Ισπανία της εποχής του. Υπό το άγρυπνο βλέμμα του κλήρου, το σχολείο ήταν ένας τόπος όπου επικρατούσαν οι κοινωνικές διακρίσεις, η βία και οι θρησκευτικές προκαταλήψεις.

ΔΙΑΒΑΣΕΣ ΤΙ
ΕΙΠΕ Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ;

ΔΕΝ ΘΕΛΩ ΟΥΤΕ ΝΑ ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΤΩ.

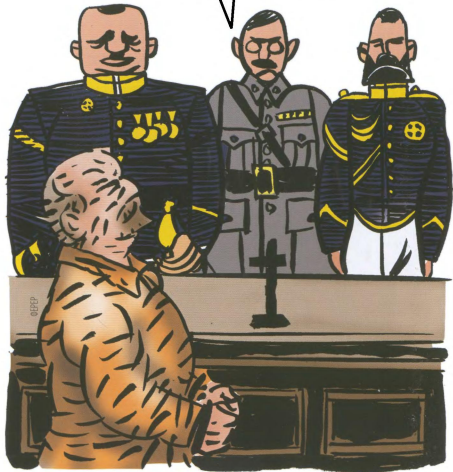
ΛΟΠΠΟΝ, ΑΚΟΥ: «ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΕΠΙΤΡΕΨΩ Σ'
ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΑ ΔΙΔΑΞΕΙ ΕΡΓΑΤΕΣ; ΔΕΝ
ΘΑ ΤΟ ΚΑΝΩ ΠΟΤΕ! ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ
ΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΑΛΛΑ
ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΒΟΔΙΑ».

Απέναντι σ' αυτή την εκπαιδευτική πολιτική, ο Φερέρ αντέταξε μια Ομοσπονδία Ελεύθερων Σχολείων, η οποία στον άξονά της είχε μια πλατιά και όχι εξειδικευμένη εκπαίδευση, χωρίς εξετάσεις και, εννοείται, απολύτως λαϊκή.

Ο αποκλεισμός της θρησκείας από την εκπαίδευση κόστισε στον Φερέρ τη ζωή του. Το 1909 έγινε στη Βαρκελώνη αυτό που έμεινε στην ιστορία ως *Τραγική Εβδομάδα*, μια βάρβαρη κρατική αντίδραση στη διαμαρτυρία για την υποχρεωτική συμμετοχή σε μια αποικιακή εισβολή στο Μαρόκο. Ο Φερέρ θεωρήθηκε ένας από τους υποκινητές.

ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ
ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΜΕ ΠΩΣ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΞΕΣΗΚΩΜΟ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΑΘΕΟΣ.

Παρά τις διεθνείς αντιδράσεις για μια εμφανώς στημένη δίκη γεμάτη αντιφάσεις, ο Φερέρ τουφεκίζεται τρεις μήνες αργότερα.

Η συνεισφορά του Φερέρ βρίσκεται πίσω από διάφορα παιδαγωγικά προγράμματα που ακολούθησαν καθ' όλη τη διάρκεια του αιώνα, με στόχο να δημιουργήσουν κλίμα ελευθερίας στις αίθουσες διδασκαλίας, χωρίς αυταρχικές συμπεριφορές, για να μπορούν έτσι οι μαθητές να ανακαλύψουν, με τη βοήθεια του σχολείου, το δρόμο που τους ταιριάζει.

Από αυτούς που συνεχίζουν κατά κάποιο τρόπο αυτή τη λογική, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τον Πάουλο Φερέιρε, το περίφημο και πολυσυζητημένο σχολείο Σάμερχιλ στην Αγγλία και το Κίνημα της Αντίδρασης, το οποίο στις δεκαετίες του '60 και του '70 πρότεινε να μη στέλνονται τα παιδιά στο σχολείο.

**ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΨΟΥΜΕ ΝΑ
ΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΤΕΣ.
ΑΣ ΜΑΘΟΥΜΕ Ν' ΑΓΑΠΑΜΕ
Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟΝ.**

Κάτω από τον Ισημερινό

Με το μεταναστευτικό κύμα που χτύπησε την Ευρώπη στα τέλη του 19ου αιώνα έφτασαν στις ακτές της Αργεντινής όχι μόνο οι στρατοί των εργατών, κυρίως από Ισπανία και Ιταλία, αλλά και οι νέες ιδέες:

Τον πρώτο ενθουσιασμό της αργεντινικής ολιγαρχίας για τη μετανάστευση ακολουθεί πολύ σύντομα η απόρριψη και ο φόβος. Ο δημοσιογράφος Ενρίκε Ροδρίγες Λαρέτα περιγράφει τους αναρχικούς σαν μια «κολασμένη ομάδα που δεν κάνει διάκριση ανάμεσα σε πατρίδες, θεσμούς ή πρόσωπα, γιατί όλα τα αντιμετωπίζει με την ίδια οργή».

Ο φόβος ήταν κατά κάποιο τρόπο δικαιολογημένος. Ο αναρχισμός φούντωσε απότομα, έχοντας εκμεταλλευτεί κατάλληλα την εξορία του Μαλατέστα στο Μπουένος Άιρες. Και το 1896 ξεσπάει η μεγάλη απεργία των σιδηροδρόμων.

Η απεργία σταμάτησε με άγρια κατασταλτικά μέσα που κόστισαν εφτά νεκρούς και πάνω από τριάντα τραυματίες. Σηματοδότησε όμως την έναρξη της ανάμιξης των αναρχικών στα συνδικάτα της Αργεντινής, η οποία θα επεκτεινόταν και πέρα απ' το 1930.

Προεδρικά τρεχάματα

Ακόμα και ο αναρχισμός της άμεσης δράσης δίνει το παρών στο Μπουένος Άιρες. Υπάρχουν υποψίες ότι συμμετείχαν αναρχικοί στην απόπειρα του 1873 κατά του Σαρμιέντο. Το 1886 γίνεται στόχος ακόμα και ο πρόεδρος Χούλιο Ρόκα.

Άλλος ένας πρόεδρος, ο Μανουέλ Κιντάνα, θα δεχτεί επίθεση, αυτή τη φορά με περιστροφή, από τον καταλανό τυπογράφο Σαλβαδόρ Πλάνας υ Βιρέγια το 1905. Η απόπειρα προκαλεί κύμα διώξεων σε γνωστά στέκια αναρχικών.

Αυτές οι απόπειρες είχαν τη λογική της πολιτικής δολοφονίας, που τόσο άρεσε στους οπαδούς του Στίρνερ. Όμως η δολοφονία που διαπράττει ο Σιμόν Ραντοβίτσκι στις 14 Νοεμβρίου 1909 κατά του αρχηγού της αστυνομίας Ραμόν Φαλκόν έχει άλλα κίνητρα.

Ο Ραντοβίτσκι καταδικάζεται σε ισόβια δεσμά στη φυλακή της Ουσουαία μέχρι που αμνηστεύεται το 1930 από τον πρόεδρο Ιπόλυτο Υριγόγιεν. Η σημερινή σχολή αστυνομίας φέρει το όνομα του Ραμόν Φαλκόν.

Η αλληλοδιαδοχή καταπίεσης και δολοφονιών θα γνωρίσει δύο στιγμές μεγάλης έντασης. Η πρώτη είναι η αποκαλούμενη *Τραγική Εβδομάδα* του 1919. Ένα μαζικό και αυθόρμητο κίνημα εργατών καταλαμβάνει την πόλη απαιτώντας βελτιώσεις, μετά από μια απεργία στο εργοστάσιο *Βασένα*.

Στην άγρια καταστολή συμμετείχε και η Πατριωτική Λίγκα, μια παραπολιτική ομάδα που την αποτελούσαν νεαροί της υψηλής κοινωνίας. Το μέγεθος της διαμαρτυρίας, που εξέπληξε και τους ίδιους τους συνειδητοποιημένους αναρχικούς, αποκαλύπτει το επίπεδο των κοινωνικών εντάσεων.

Η τραγωδία της Παταγωνίας

Δύο χρόνια μετά, το σκηνικό θα μεταφερθεί στην επαρχία Σάντα Κρους, στο επεισόδιο που έμεινε στην ιστορία σαν «Εξεγερμένη Παταγωνία». Όλα άρχισαν με την υποβολή ενός υπομνήματος με αιτήματα των εργατών της περιοχής, που το υπέγραψε εκτός των άλλων και ο αντισυνταγματάρχης Μπαρέλα.

Όμως οι άγγλοι γαιοκτήμονες δεν ικανοποίησαν κανένα απ' αυτά τα αιτήματα, προκαλώντας την εξέγερση των αγροτών και την επιστροφή του Μπαρέλα, με άλλο όμως τώρα πνεύμα και άλλες εντολές.

Ο Μπαρέλα εξαπέλυσε ένα φοβερό κύμα καταστολής, το οποίο κορυφώθηκε με την εκτέλεση 1.500 εργατών, χωρίς δίκη και με την έγκριση της κυβέρνησης του Υγιόγιεν και του βρετανικού προξενείου.

Παρά τις διαμαρτυρίες που έγιναν στο Μπουένος Άιρες, δεν υπήρξε καμία έρευνα για το συμβάν της Παταγωνίας, και ο Μπαρέλα είχε την αμέριστη υποστήριξη της ριζοσπαστικής κυβέρνησης για όσα είχαν συμβεί.

Ο γερμανός εκδικητής

Ο Κουρτ Βίλκενς ήταν στις 25 Ιανουαρίου 1923 τριάντα επτά ετών. Έχοντας μάθει τα συμβάντα στην Παταγωνία και όντας ανταποκριτής δύο αναρχικών γερμανικών εφημερίδων, είχε αποφασίσει να αποδώσει ο ίδιος δικαιοσύνη. Εκείνη την ημέρα εκσφενδόνισε μια βόμβα κατά του Μπαρέλα την ώρα που έβγαινε απ' το σπίτι του.

Ο Βίλκενς συνελήφθη επιτόπου. Είπε στους αστυνομικούς: «Το έκανα εγώ μόνος μου. Από δική μου πρωτοβουλία. Κατασκεύασα τη βόμβα χωρίς καμία βοήθεια». Είχε και τα δύο πόδια σπασμένα, οπότε δεν δυσκολεύτηκαν να τον συλλάβουν και να τον οδηγήσουν στη φυλακή.

Όμως η βεντέτα καλά κρατεί. Ενώ αναρρώνει στο κρεβάτι του, ένα μέλος της Πατριωτικής Λίγκας ντυμένο με στολή φρουρού, ο Ερνέστο Πέρες Μιγιάν, μπαίνει στο κελί του.

Σε μια περίοδο της ιστορίας της Αργεντινής, όπου ο μεγάλος απών είναι η δικαιοσύνη, η μνήμη αυτών των αναρχικών εκδικητών λειτουργούσε σαν σημάδι ότι τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι αλλιώς. Πρόκειται ασφαλώς για ένα από τα πιο σπουδαία αναρχικά μαθήματα: η ιστορία ποτέ δεν παύει να γράφεται.

Μέρος αυτής της ιστορίας παρέμεινε κρυφό, μέχρι που η ερευνητική επιμονή διανοουμένων όπως οι Νταβίντ Βίνιας και Οσβάλντο Μπάγερ το ανέσυρε από τη λήθη. Και τα ονόματα των αγωνιστών σήμερα έχουν ανακτήσει την παλιά σημασία τους.

Ο γυναικείος αναρχισμός

Η περίοδος μέγιστης έντασης του αναρχισμού συνέπεσε με τους αγώνες για τη χειραφέτηση των γυναικών. Καθώς το θέμα της ψήφου ποτέ δεν απασχόλησε σοβαρά το αναρχικό ρεύμα, το θέμα της γυναίκας δεν είχε κεντρική θέση μέχρι την εμφάνιση της Έμας Γκόλντμαν (1869-1940).

Ο ΚΟΛΠΟΣ ΜΑΣ ΔΕ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΟΣ.

Η Γκόλντμαν ήταν από τις πρώτες που αγωνίστηκαν για τον έλεγχο των γεννήσεων. Ρωσίδα που είχε μεταναστεύσει στις Ηνωμένες Πολιτείες για να γλιτώσει από κάποιο αντισημιτικό πογκρόμ, πολύ σύντομα ανακάλυψε το σκοτεινό βάθος αυτής της «Γης της Επαγγελίας».

Δουλεύοντας μοδίστρα γνώρισε πολύ σύντομα τη γλύκα της βιομηχανικής εργασίας. Όμως αυτό που την έστρεψε στον αναρχισμό ήταν η δίκη για τη διαμαρτυρία στο Χείμάρκετ το 1886. Είχε εκραγεί μια βόμβα κατά τη διάρκεια μιας διαδήλωσης, και η αστυνομία συνέλαβε έντεκα αναρχικούς ακτιβιστές.

Τέσσερις από αυτούς οδηγήθηκαν στην κρεμάλα, ο ένας αυτοκτόνησε και οι υπόλοιποι έμειναν στη φυλακή. Η αγανάκτηση οδήγησε τη νεαρή Έμα να συμμετάσχει πρώτα στους συνδικαλιστικούς αγώνες και μετά στη διάδοση των αναρχικών ιδεών.

Το ασθενές φύλο εν δράσει

Στη δράση της η Γκόλντμαν ακολούθησε διάφορους δρόμους. Το πρώτο της στοίχημα ήταν η βία. Στόχος της ένας από τους καταπιεστές στο εργοστάσιο Χόουμστεντ της Πενσυλβανίας. Έφτασε στο σημείο να δουλέψει σαν πόρνη για να καταφέρει να βρει χρήματα για την απόπειρα.

Αφού απέτυχε στην οργάνωση της απόπειρας, η Έμα συμμετείχε ενεργά σε μια εκστρατεία κατά της επιστράτευσης για τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, οπότε τη συνέλαβαν και την απέλασαν το 1919. Πρώτος προορισμός της ήταν η Ρωσία, όπου είχε ξεσπάσει η Επανάσταση των Μπολσεβίκων.

Μετά τον πρώτο ενθουσιασμό για όσα έβλεπε, η Έμα άρχισε να δυσπιστεί όλο και περισσότερο προς το σοβιετικό καθεστώς, μέχρι που η άρνησή της έγινε απόλυτη. Έγραψε δύο βιβλία περιγράφοντας την εμπειρία της: *Η απογοήτευσή μου με τη Ρωσία* και *Η επόμενη απογοήτευσή μου με τη Ρωσία*.

«Ποτέ
στην ιστορία
δεν υπήρξε κράτος
τόσο ισχυρό,
τόσο αντιδραστικό
και ταυτόχρονα
αντεπαναστατικό
με λίγα λόγια,
το αντίθετο
της επανάστασης».

Η Έμα εξορίστηκε τότε στο Λονδίνο, όπου οι απόψεις της αντιμετώπιζαν τη γενική αδιαφορία. Το 1936 ταξίδεψε στην Ισπανία για να συμμετάσχει στις αναρχικές μονάδες που πολεμούσαν κατά του Φρανκισμού.

Παρά την απομόνωσή της, η Γκόλντμαν αφιέρωσε τη ζωή της στην υπόθεση της γυναίκας, πεπεισμένη ότι μια πραγματική επανάσταση έπρεπε επίσης να καταργήσει την καταπίεση του ενός φύλου από το άλλο. Κατέγραψε αυτά που θα έπρεπε να είναι τα δικαιώματα της γυναίκας στην παρούσα κοινωνία και στην επερχόμενη.

Δικαίωμα στην ανεξάρτητη
προσωπικότητα.
Δικαίωμα να μην κάνει παιδιά
αν δεν το θέλει.
Δικαίωμα να μην υπηρετεί τον
Θεό, το κράτος, τον
σύζυγο, την οικογένεια.
Απελευθέρωση από
την τρομοκρατία της
κοινής γνώμης.

Σήμερα η μορφή της Έμας Γκόλντμαν αποτελεί σημείο αναφοράς για τα φεμινιστικά κινήματα, γιατί προχωρώντας μπροστά απ' την εποχή της, μπόρεσε να διανοηθεί μια θέση για τη γυναίκα πολύ πέρα απ' την πραγματική νομική της υπόσταση.

Σάκο και Βαντσέτι. Η αλληλεγγύη

Σ' εκείνον τον αγώνα κατά της συμμετοχής στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, που κόστισε στην Έμα Γκόνλντμαν την εξορία, είχαν συμμετάσχει και δύο ιταλοί εργάτες –ο Νικόλα Σάκο και ο Μπαρτολομέο Βαντσέτι– οι οποίοι επίσης είχαν φτάσει στις Ηνωμένες Πολιτείες αναζητώντας ψωμί και ελευθερία.

Οι προσδοκίες του Σάκο, του Βαντσέτι και των εξήντα συντρόφων τους δεν πραγματοποιήθηκαν, οπότε επέστρεψαν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Όμως κάμποσα μέλη αυτής της ομάδας πίστευαν στην ανάγκη δολοφονικών επιθέσεων κατά των υπευθύνων της μόνιμης καταπίεσης των εργατών.

Πολύ σύντομα προχώρησαν σε βομβιστική επίθεση με στόχο έναν περιφερειακό εισαγγελέα προκαλώντας μια έκρηξη τεραστίων διαστάσεων στις 16 Σεπτεμβρίου του 1920. Οι υπηρεσίες ασφαλείας της αμερικανικής αστυνομίας είχαν εντοπίσει τον Σάκο και τον Βαντσέτι και τους είχαν υπό παρακολούθηση.

Στη συνέχεια, η αστυνομία της Μασαχουσέτης απέδωσε τη ληστεία της χρηματοποστολής του εργοστασίου Σάουθ Μπρέιντρι και τις δολοφονίες των φρουρών στην οργάνωση των Σάκο και Βαντσέτι, τους οποίους και συνέλαβαν κατηγορώντας τους για το έγκλημα.

Μια στημένη δίκη

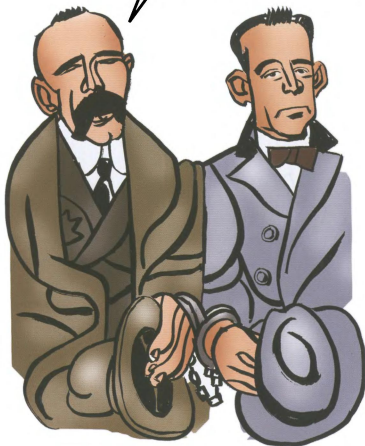
Η δίκη έγινε σε κλίμα όξυνσης των κοινωνικών εντάσεων και στο πλαίσιο της γενικής παράνοιας που επικρατούσε στην αμερικανική κοινωνία σε σχέση με τις αναρχικές επιθέσεις.

Παρά το ότι και οι δύο παρουσίασαν ισχυρά άλλοθι, με μια σειρά από νομικίστικα τερτίπια η δίκη μετατράπηκε σε εργαλείο καταστολής της οποιαδήποτε κοινωνικής διαμαρτυρίας. Δεν μπόρεσε κανείς να αποδείξει ότι οι σφαίρες προήλθαν από το όπλο του Βαντσέτι. Και αποκλείστηκαν οι μάρτυρες υπεράσπισης, γιατί ήταν Ιταλοί και δεν μιλούσαν καλά αγγλικά.

Τελικά απαγγέλθηκε η θανατική καταδίκη. Ο Βαντσέτι έβγαλε έναν πύρινο λόγο, τον οποίο συνέχισε στα γράμματα που έστελνε από τη φυλακή στους φίλους και στην οικογένειά του.

ΣΥΝΤΟΜΑ ΤΑ ΑΔΕΡΦΙΑ ΘΑ ΠΑΨΟΥΝ ΝΑ ΑΛΛΗΛΟΣΚΟΤΩΝΟΝΤΑΙ.
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΕΝ ΘΑ ΣΤΕΡΟΥΝΤΑΙ ΤΟΝ ΗΛΙΟ, ΟΥΤΕ ΤΟΝ ΚΑΘΑΡΟ
ΑΕΡΑ ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΡΙΑ Η ΜΕΡΑ ΠΟΥ ΓΙΑ ΚΑΘΕ
ΣΤΟΜΑ ΘΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΨΩΜΙ, ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΕΦΑΛΙ ΕΝΑ ΜΑΞΙΛΑΡΙ
ΚΑΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΑΡΔΙΑ Η ΕΥΤΥΧΙΑ.

Ακολούθησε αγώνας έξι ετών για να σωθούν ο Σάκο κι ο Βαντσέτι από την εκτέλεση. Εμφανίστηκε κάποιος που μετά τη σύλληψή του είπε ότι ήξερε ποιοι ήταν οι πραγματικοί δράστες της δολοφονίας των δύο φρουρών. Η ομολογία του αγνοήθηκε επιδεικτικά.

Ο θρίαμβος και η αγωνία

Τα μεσάνυχτα της 22ας Αυγούστου 1927, ο Νικόλα Σάκο και ο Μπαρτολομέο Βαντσέτι μπαίνουν στην αίθουσα εκτελέσεων της πολιτείας της Μασαχουσέτης. Κάθονται στην ηλεκτρική καρέκλα, ενώ αναμένεται μάταια η απονομή χάρητος από τον κυβερνήτη.

Το 1971 ο κυβερνήτης της Μασαχουσέτης ζήτησε συγγνώμη για τη δίκη του Σάκο και του Βαντσέτι και αναγνώρισε ότι δεν ήταν παρά μια στρατηγική επιλογή, που σκοπό είχε να πλήξει θανάσιμα το κίνημα διαμαρτυρίας των εργατών. Η τραγωδία των δύο ιταλών εργατών έμεινε στην ιστορία ως απόδειξη ότι η εξουσία δεν σταματάει μπροστά σε τίποτα όταν νιώθει να κινδυνεύει.

Την ίδια χρονιά γυρίστηκε η ταινία *Σάκο και Βαντσέτι* με πρωταγωνιστή τον Τζαν Μαρία Βολοντέ, η οποία ανέσυρε από τη λήθη αυτή την τρομαχτική ιστορία και γνώρισε τεράστια επιτυχία.

Το τραγούδι, ερμηνευμένο απ' την Τζόαν Μπαέζ, εμβληματική μορφής της μουσικής διαμαρτυρίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, που είχε συμμετάσχει και στο πρώτο Γούντστοκ, δεν άργησε να γίνει ύμνος κατά της αδικίας.

Ο κόσμος δεν παρακολουθούσε απαθής αυτή τη φάρσα με τις τραγικές συνέπειες. Με ελάχιστα περισσότερο από έναν αιώνα ύπαρξης, ο αναρχισμός είχε κατακτήσει χιλιάδες εργαζόμενους σε όλες τις χώρες της Γης, από τη Γαλλία ως την Ισπανία, από τη Ρωσία μέχρι τις ΗΠΑ και τη Λατινική Αμερική. Σε όλες αυτές τις χώρες ακούστηκε ηχηρή η φωνή της διαμαρτυρίας.

Το επεισόδιο σφυρηλάτησε τη διεθνή αλληλεγγύη και απέδειξε ότι δεν συμφωνούσαν όλοι με τη φαινομενική απουσία κοινωνικών συγκρούσεων, που είχε ακολουθήσει τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, και που είχε δημιουργήσει ένα κλίμα επίπλαστα ειρηνικό και εορταστικό, την *Μπελ Επόκ*, όπως την είπαν.

Χώμα και Ελευθερία

Ο αναρχισμός είχε την ευκαιρία να θέσει σε εφαρμογή τις ιδέες του στην Ισπανία ανάμεσα στο 1936 και το 1939. Αυτή η εμπειρία πέρασε στην ιστορία με το όνομα *Αναρχικές Κοινότητες*. Όλα ξεκίνησαν με τις εργατικές πολιτοφυλακές που κατάφεραν να συντρίψουν τις φασιστικές δυνάμεις.

Η νίκη επέτρεψε στους αγρότες και στους εργάτες να αναλάβουν τα χωράφια και τα εργοστάσια των φασιστών που υποχωρούσαν. Από εκεί ξεκινά η ιδέα της *κολεκτιβοποίησης*, η οποία πάντα αποφασιζόταν σε λαϊκές συνελεύσεις που συγκαλούσε η ισχυρή CNT (Εθνική Συνομοσπονδία Εργασίας), συνδικάτο αναρχικού προσανατολισμού, με πάνω από ενάμισι εκατομμύριο μέλη.

Αυτές οι συνελεύσεις ήταν ένας χώρος διαβουλεύσεων για μια καινούργια οργάνωση της κοινωνίας και της εργασίας. Ταυτόχρονα, οι αγρότες εγκατέλειπαν τις παλιές ιδέες σχετικά με το δίκαιο και την ιδιοκτησία.

Όσοι δεν είχαν τίποτα να συνεισφέρουν στην κοινότητα, γίνονταν δεκτοί με τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις των υπολοίπων. Αυτό που επιδίωκαν ήταν να μην υπάρχει ιεραρχική διαβάθμιση ανάμεσα στα μέλη με βάση την προηγούμενη ιστορία τους.

Αφεντικό του εαυτού σου

Δημιουργήθηκαν ομάδες εργασίας με πέντε τουλάχιστον άτομα η καθεμία, και όλοι ήταν υποχρεωμένοι να επιτελούν κάποιο έργο. Η σύσταση των ομάδων αποφαιζόταν από τα ίδια τα μέλη.

Κάθε ομάδα επέλεγε έναν εκπρόσωπο που συμμετείχε στις συνελεύσεις, οι οποίες είχαν μια διοικητική επιτροπή ή επιτροπή διαχείρισης. Ήταν αυτοί που είχαν την ευθύνη της προμήθειας υλικών, της ανταλλαγής με άλλες ζώνες, και των δημοσίων έργων, όπως η κατασκευή σχολείων.

Ένας παραδοσιακός εχθρός των αναρχικών της Ισπανίας θα γινόταν ξαφνικά πολύ χρήσιμος. Οι μεγάλοι και ευάεροι χώροι των εκκλησιών μετατράπηκαν σε σιλό. Εκεί αποθήκευαν τα αγροτικά προϊόντα αλλά και κάποια βιομηχανικά.

Τα μέλη της κοινότητας έπαιρναν μισθό σύμφωνα με την αρχή του Κροπότκιν: σε κάθε έναν ανάλογα με τις ανάγκες του. Σε ορισμένες κοινότητες καθιερώθηκε ο οικογενειακός μισθός, ενώ σε άλλες δεν πλήρωναν με χρήματα αλλά με προϊόντα. Και σε άλλες μπορούσε κανείς να πάρει χωρίς περιορισμούς ό,τι χρειαζόταν, από τροφές μέχρι τσιγάρα.

Η ελευθερία των άλλων

Η ηλικία για δουλειά ήταν από τα 14 ως τα 60, ενώ οι υπόλοιποι είχαν εξασφαλισμένη τροφή και περίθαλψη. Υπήρξαν κάποια παράπονα από τις γυναίκες που έπαιρναν μικρότερο μισθό απ' τους άνδρες, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

Η συμμετοχή στις κοινότητες, αντίθετα απ' ό,τι συνέβαινε στη Ρωσία, δεν ήταν υποχρεωτική. Μοναδική προϋπόθεση για τους ανεξάρτητους ήταν να μην κατέχουν περισσότερη γη απ' αυτήν που μπορούσαν να καλλιεργήσουν και να μην προσλαμβάνουν κανέναν εκτός απ' την οικογένειά τους. Ήταν μια μορφή τήρησης του αναρχικού δόγματος, ότι υπάρχει ελευθερία μόνον εκεί όπου είναι όλοι ελεύθεροι.

Η λειτουργία των κοινοτήτων και η επέκτασή τους σε ολόκληρη την Ισπανία έθεσε υπό αμφισβήτηση την ιδέα ότι οι άνθρωποι πάντα φιλοδοξούν να αποκτήσουν κάτι παραπάνω απ' αυτό που έχουν.

Οι κοινότητες δεν επιδίωξαν σ' αυτό που σήμερα είναι γνωστό με τον όρο *συσσώρευση κεφαλαίου*. Κατανάλωναν μόνο τα απαραίτητα και, όταν είχαν περίσσειμα, το έστελναν αλλού, εκεί όπου δεν υπήρχαν τα συγκεκριμένα εμπορεύματα. Γινόταν όμως και μεταφορά εργατών σε περιοχές όπου ήταν απαραίτητοι.

Μαζί με τις κοινότητες ακολούθησε και ο εκσυγχρονισμός των μεθόδων καλλιέργειας με την ίδρυση πειραματικών αγροκτημάτων. Αυτό οδήγησε σε αύξηση της παραγωγής, η οποία σχεδόν πενταπλασιάστηκε μέσα σ' αυτή την περίοδο.

Η εκστρατεία για την εξάλειψη του αναλφαβητισμού ήταν το ίδιο εντατική με την εκστρατεία για την παραγωγή. Η εκπαίδευση ακολουθούσε τα αναρχικά δόγματα του Φρανθίσκο Φερέρ. Ιδρύθηκαν επίσης βιβλιοθήκες, κινηματογράφοι και πολιτιστικά κέντρα.

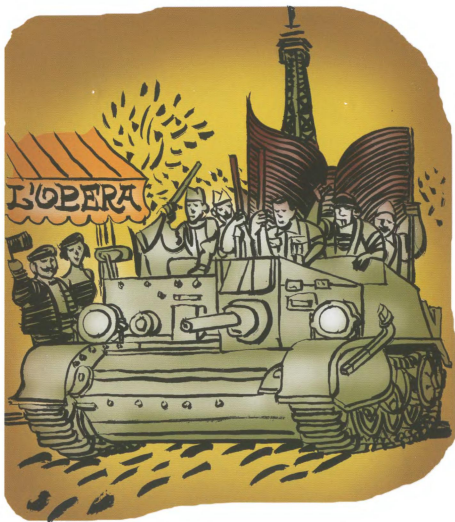
Και φτάνουμε στο παρόν!

Οι κοινότητες καταστράφηκαν όταν θριάμβευσε ο Φρανκισμός. Οι βασιικοί ηγέτες τους κυνηγήθηκαν και φυλακίστηκαν. Έτσι τελείωσε ένα από τα πιο ενδιαφέροντα πειράματα λαϊκής οργάνωσης, που κατά κάποιο τρόπο συνεχίστηκε απ' τις κοινότητες των χιπηδων.

Με το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου στην Ισπανία, ο αναρχισμός αρχίζει να σβήνει από τον παγκόσμιο πολιτικό χάρτη, αν και παρέμειναν κάποια δείγματα της παράδοσής του και της περηφάνιας του.

Εκτός απ' το ότι συνέχισαν να εκδίδονται κάποια αναρχικά περιοδικά και παρέμειναν και κάποιες σκόρπιες οργανώσεις σε ολόκληρο τον κόσμο, υπήρξε ένα τελευταίο «κύκνειο άσμα» σε σχέση με την ελευθερία.

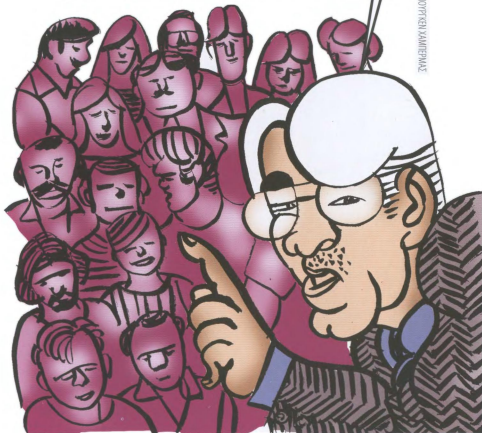

Το 1944, η μονάδα που απελευθερώνει το Παρίσι είναι αυτή που αποτελείται από ισπανούς αναρχικούς στρατιώτες, ενεργούς μαχητές του Λαϊκού Μετώπου, που είχε αρχηγό τον Σαρλ ντε Γκωλ. Με ένα τανκ που το έλεγαν Γκουανταλαχάρα ήταν οι πρώτοι που μπήκαν στη γαλλική πρωτεύουσα, όπως αφηγείται ο Έρνεστ Χέμινγκουεϋ.

Είναι όμως σίγουρο ότι μετά το 1930 ο αναρχισμός έπαψε να έχει ενεργή παρουσία σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο βασικός λόγος είναι ίσως η μεταλλαγή στη δομή του κράτους. Οι κρατικές παρεμβάσεις δεν ήταν αποκλειστικό προνόμιο των φασιστικών και των σταλινικών καθεστώτων. Στις άλλες χώρες το κράτος προνοίας έδειξε πολύ νωρίς τα όριά του και τις αντιφάσεις του. Ακόμα και οι πιο ένθερμοι απολογητές του, όπως ο γερμανός φιλόσοφος Γιούργκεν Χάμπερμας, το υπογράμμισαν.

ΑΣ ΠΟΥΜΕ, ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΠΟΥ ΒΟΗΘΑΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥΣ ΤΟΥ ΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΔΕΝ ΠΑΡΑΒΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ;

ΓΙΟΥΡΓΕΝ ΧΑΜΠΕΡΜΑΣ

Αυτές οι δυσκολίες των κοινωνιών που είναι οργανωμένες γύρω από μια κρατική εξουσία, διοχετεύουν το αναρχικό πνεύμα σε άλλους τομείς, ιδιαίτερα στον πολιτιστικό, όπου επιδιώκεται η απαλλαγή από κάθε κηδεμονία.

Καλλιτέχνες χωρίς ανάστημα

Πέρα από τις συμπάθειες που έδειξαν κάποιοι δημιουργοί προς τον αναρχισμό –στην περίπτωση του Τολστόι μπορούν να προστεθούν οι Όσκαρ Γουάιλντ, Άλντους Χάξλεϊ ή ο Αργεντινός Αλμπέρτο Γκιράλντο– υπάρχει κάτι που ξεπερνάει την απλή ένταξη σε μια ιδέα ή σ' ένα κόμμα.

Η απάντηση του Πικάσο μπορεί να γίνει κατανοητή ως απόρριψη οποιουδήποτε προγράμματος προσέγγισης της τέχνης. Και είπε τη φράση αυτή σε μια εποχή όπου τα καλλιτεχνικά μανιφέστα έδιναν κι έπαιρναν.

Γύρω στα 1920, ο φουτουρισμός με ηγέτη τον Ιταλό Φίλιππο Μαρινέτι και ο υπερρεαλισμός, με προεξάρχουσα τη μορφή του Γάλλου Αντρέ Μπρετόν, σκανδάλισαν το κοινό με τις προτάσεις τους.

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΟΥΜΕ ΤΟ
ΥΠΟΣΥΝΕΙΔΗΤΟ. ΣΤΑ ΟΝΕΙΡΑ
ΜΑΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΕΧΝΗ.

ΕΝΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ
ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΩΡΑΙΟ ΑΠΟ ΤΗ
ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.

Αυτοί οι πρωτοπόροι –με το εγκώμιο για τον ατομικισμό απ’ τη μια μεριά και την τεχνική από την άλλη– κατέληξαν να ταυτιστούν με πολιτικές δυνάμεις. Ο φουτουρισμός, με το πάθος του για τον πόλεμο, προσχώρησε στον ιταλικό φασισμό, ενώ οι βασικοί παράγοντες του υπερρεαλισμού κατέληξαν να ενσωματωθούν στο Κομμουνιστικό Κόμμα.

Η φιλοσοφία στο καμπαρέ

Μαζί μ' αυτά τα κινήματα ξεπήδησε μια ομάδα που αρνιόταν την οποιαδήποτε μέθοδο, και που το ίδιο της το όνομα αποκαλύπτει την άρνησή της να εγκλωβιστεί σε οποιαδήποτε κοινωνική συμβατικότητα: το Νταντά.

Αυτές οι χωρίς νόημα λέξεις προφέρθηκαν σ' ένα περιβάλλον που προσπαθούσε να καταστρέψει το οποιαδήποτε νόημα στη γλώσσα. Σαν να είχε μεταφερθεί στον τομέα της τέχνης το αξίωμα του Μπακούνιν: «Κάθε δημιουργία προϋποθέτει πρώτα μια καταστροφή».

Οι ντανταϊστές επιδίωκαν, μέσα απ' την απουσία νοήματος, την τυχαία εμφάνιση κάποιας καινούργιας πραγματικότητας, διαφορετικής απ' την τραγωδία που βίωναν.

*«Μέσα σε μια μισητή
κοινωνία, και σε ανοιχτή
ρήξη μαζί της, το Νταντά
εμφανίζεται ως η
μοναδική κοινωνία όπου
είναι δυνατή η ζωή».*

Δεν είναι τυχαίο που ένας απ' τους βασικούς ντανταϊστές, ο Χούγκο Μπαλ, ήταν ο μεταφραστής στα γερμανικά των έργων του Μπακούνιν. Το πνεύμα του αναρχισμού επιζεί σ' αυτή τη μορφή πρωτοπορίας, την οποία οδήγησε στην εξαφάνιση το ασυμβίβαστα επαναστατικό της πνεύμα.

Άλλες καταστάσεις

Η ιδιοφρεΐς ιδέες προσποιούνται ότι εξαφανίζονται, για να ξανασηκώσουν κεφάλι όταν κανείς δεν το περιμένει. Έτσι όπως ο αναρχισμός συνεχίστηκε μέσω του Νταντά, ο ντανταϊσμός συνεχίστηκε αποτελώντας τμήμα μιας μυστικής συνομοσίας.

Το κίνημα του σιτουασιονισμού, που ιδρύθηκε στο Παρίσι από τον Γκυ Ντεμπόρ τη δεκαετία του 1950, οδήγησε στα άκρα τη ντανταϊστική απουσία έννοιας. Μια προβολή σε μαύρη οθόνη με παράλογους διαλόγους ήταν τα διαπιστευτήριά τους.

Η επόμενη πράξη ήταν η επίθεση στον Τσάρλι Τσάπλιν όταν επισκέφθηκε το Παρίσι για την προβολή της ταινίας του *Τα φώτα της ράμπας*. Αποκηρύσσοντας αυτόν που θεωρούσαν τον ύψιστο εκπρόσωπο του συναισθηματισμού, οι σιτουασιονιστές ξεκαθάριζαν την πορεία που θα ακολουθούσαν.

Ενώ στην αρχή τούς υποτίμησαν, θεωρώντας τους εκκεντρικούς, οι σιτουασιονιστές κέρδιζαν σιγά σιγά οπαδούς. Ο Γκυ Ντεμπόρ έγραψε αναλύοντας την κοινωνία του θεάματος, όπου τα πάντα είναι σημενά από πριν και η ελευθερία βρίσκεται μόνο έξω απ' αυτήν.

Το θέαμα δεν πρέπει να συνεχιστεί!

Ο σιτουασιονισμός άρχισε να αφήνει την πολιτική των προκλήσεων και να περνάει στη διάδοση των ιδεών του σχετικά με τη μεταπολεμική κοινωνία. Για κείνους «η πολιτική ήταν ένα πανηγυριώτικο γαϊτανάκι· η κουλτούρα ένα περιφερόμενο πτώμα· η οικονομία, μια αξιοθρήνητη απάτη».

ΘΕΩΡΩ ΤΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ ΜΟΥ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ
ΓΙΑΤΙ ΠΙΣΤΕΥΩ
ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΤΩΝ ΕΠΙΘΥΜΙΩΝ ΜΟΥ.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥ ΣΙΤΟΥΑΣΙΟΝΙΣΜΟΥ

Με τη διάδοσή του στον πανεπιστημιακό χώρο, ο σιτουασιονισμός ήταν βασική συνιστώσα του Μάη του 1968 στη Γαλλία. Οι φοιτητές ενώθηκαν στη βάση των προτάσεων ενός αντικαπιταλιστικού κινήματος που ζητούσε την κατάργηση της εργασίας.

Τα γεγονότα αυτού του Μάη έδειξαν σε πρακτική εφαρμογή την ιδέα δημιουργίας καινούργιων καταστάσεων έξω από τη λογική της κοινωνίας του θεάματος, όπου όλα σκοπό έχουν την ενθρόνιση της εξουσίας.

Βασική κληρονομιά του Μάη του 1968 είναι τα πολλά συνθήματα που εξακολουθούν να εκπλήσσουν σήμερα, ενώ πολλά από αυτά εκφράζουν αναρχικές ιδέες: «Ούτε Θεός ούτε αφεντικό», «Η καταστροφή είναι η χαρά της δημιουργίας», «Η ελευθερία των άλλων μεγαλώνει τη δική μου ελευθερία».

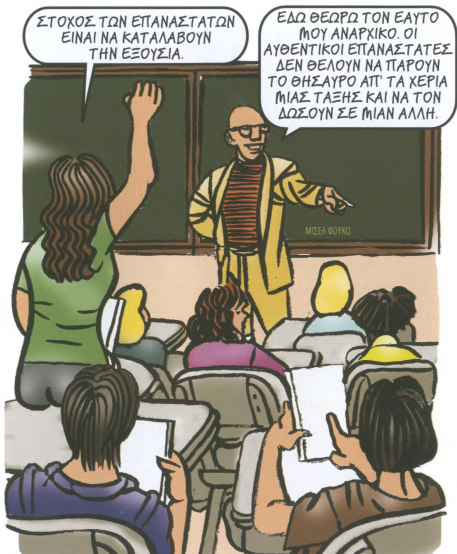
Ζητήστε το αδύνατο

Ο αυθορμητισμός του κινήματος έπιασε στον ύπνο την κυβέρνηση, η οποία έβγαλε τις δυνάμεις καταστολής στους δρόμους του Παρισιού ενώ είχαν αρχίσει να προσχωρούν στο κίνημα τα εργοστάσια και να καταλαμβάνονται τα πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Το κίνημα απλώθηκε και σ' άλλα μέρη του κόσμου, με κέντρο βάρος την αντίθεση στον πόλεμο του Βιετνάμ στις Ηνωμένες Πολιτείες, και τους αγώνες για μεγαλύτερες ελευθερίες στη Λατινική Αμερική.

Και αν τα γεγονότα του γαλλικού Μάη φαινομενικά δεν άφησαν προφανή πολιτικά ίχνη (η δεξιά δεν κουνήθηκε από την εξουσία), οι νέες ιδέες που ξεπήδησαν από εκεί χαρακτηρίστηκαν από δύο προβλήματα: το πρόβλημα της εξουσίας και το πρόβλημα της ελευθερίας.

Για τον Φουκώ, οι σχέσεις εξουσίας στα κομμουνιστικά καθεστώτα της Σοβιετικής Ένωσης και της Κίνας ήταν οι ίδιες με οποιαδήποτε άλλη δυτική κοινωνία, σε ό,τι αφορά την οικογένεια, την εργασία, τη σεξουαλικότητα και την εκπαίδευση.

Για τον άλλο εκπρόσωπο του αποκαλούμενου μεταστρουκτουραλισμού, τον Ζιλ Ντελέζ, η ελευθερία περιορίζεται από τις κοινωνικές απαιτήσεις, οι οποίες μας υποχρεώνουν να υιοθετούμε μια συγκριμένη ταυτότητα που καθορίζει την πορεία της ζωής μας.

Στην ουσία το ζητούμενο είναι η ανεύρεση ενός δρόμου προς την ελευθερία, που να μην τελειώνει ποτέ και να περνάει από τη διάχυση του εαυτού σου σε άλλες ταυτότητες, από το να μην είσαι ποτέ αυτό που περιμένουν οι άλλοι να είσαι.

Επανάσταση και παραμάνες

Σ' αυτή τη μυστική πορεία του αναρχισμού σε απρόβλεπτους δρόμους, η επόμενη εμφάνισή του είναι στο λιγότερο αναμενόμενο μέρος: στη σκηνή του ροκ στα μέσα της δεκαετίας του '70.

Το κίνημα πανκ, που ξεπήδησε στην Αγγλία σαν αντίδραση στους βολεμένους ροκάδες, είχε πολλές εκφράσεις, ανάμεσα στις οποίες και η αναρχία.

Το ροκ, που είχε ξεκινήσει σαν ανατρεπτικό κίνημα, συμβιβαζόταν όλο και περισσότερο με τις δισκογραφικές εταιρείες, και πολλοί απ' αυτούς που έβγαιναν στη σκηνή δεν έλεγαν τίποτα γι' αυτά που συνέβαιναν στη νεολαία.

ΘΑ ΤΑΞΙΔΕΨΩ ΣΕ ΠΟΡΦΥΡΟΥΣ
ΩΚΕΑΝΟΥΣ ΟΠΟΥ ΖΟΥΝ ΟΙ
ΑΓΓΕΛΙΚΟΙ ΜΑΣ ΠΡΟΓΟΝΟΙ.

ΕΧΩ ΑΡΧΙΣΕΙ ΝΑ ΒΑΡΙΕΜΑΙ
ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥΣ.

Το κίνημα πανκ ήρθε να μιλήσει για την πραγματικότητα, όπως θα παραδεχόταν ο Πήτερ Τάουνσεντ, επικεφαλής ενός ιστορικού συγκροτήματος ροκ, των The Who: «Όταν ακούς τους Sex Pistols να τραγουδάνε, το μόνο που σου έρχεται στο μυαλό είναι ότι αυτό που βλέπεις συμβαίνει πραγματικά».

Ο Θεός θάβει τη βασίλισσα

Το πανκ ήταν ένα κίνημα με πολλές διαφορετικές εκφάνσεις (κάποιες ομάδες πανκ χρησιμοποιούσαν μέχρι και σβάστικες). Οι οπαδοί του δεν είχαν καμία ελπίδα ότι θα άλλαζε κάτι στον κόσμο.

Κεντρική τους ιδέα ήταν η απόρριψη κάθε ιδέας, χωρίς όμως να προτείνουν κάτι εναλλακτικό. Ο κόσμος τους φαινόταν ένα μέρος περίεργο και σκοτεινό, κάτι που δεν τους εμπόδιζε να έχουν σοβαρά προβλήματα με τις αρχές και το κατεστημένο.

Η έκδοση του δίσκου *God Save the Queen* των Sex Pistols, με το πορτρέτο της βασίλισσας Ελισάβετ Β' με μια παραμάνα περασμένη στα χείλη και τον εθνικό ύμνο της Βρετανίας σε στυλ πανκ (σε στίχους και μουσική), προκάλεσε θαυμασμό, επικρίσεις αλλά και μια καινούργια ματιά στον κόσμο της ιεραρχίας.

Οι Sex Pistols ήταν αυτοί που θέλησαν να προωθήσουν ένα πιο καθαρό μήνυμα χάρη στη συμμετοχή του παραγωγού τους, Μάλκομ ΜακΛάρεν, ο οποίος συνέχιζε την παράδοση των σιτουασιονιστών. Έλεγε: «Για να δημιουργήσουμε, πρέπει πρώτα να καταστρέψουμε. Να καταστρέψουμε, για να δημιουργήσουμε κάτι πιο έντιμο. Τα πανκιά είναι αισχρά, αλλά δε ζητάνε συχωροχάρτια».

Η επανεμφάνιση αναρχικών συμπεριφορών στον πολιτισμό και στη διανόηση δεν πρέπει να θεωρείται ήττα, αλλά σύμπτωμα του ότι τα κρατούμενα συστήματα προκαλούν δυσφορία. Μια δυσφορία και μια δυστυχία που δεν βολεύονται στη σιωπή.

Οι σημερινές μορφές του αναρχισμού, έχοντας συνείδηση αυτής της δυσαρέσκειας, έχουν ανακτήσει τη χαρά και το πνεύμα του αγώνα. Έχουν επίσης μάθει να συντονίζονται με άλλες ζώνες της κοινωνικής διαμαρτυρίας.

Ένας πλανήτης σε κίνδυνο

Η οικολογία είναι ένα από τα πεδία που εδώ και πολύ καιρό αποτελεί τόπο εξαγνισμού των καλών συνειδήσεων. Ο αμερικανός αναρχικός Μάρρεϊ Μπούκτσιν προτείνει μια καινούργια οπτική για το πρόβλημα της καταστροφής του πλανήτη.

Για τον Μπούκτσιν η δημιουργία ιεραρχιών στον κόσμο της φύσης (για παράδειγμα, το να μιλάει κανείς για τον βασιλιά του δάσους) είναι μια προβολή του πώς λειτουργεί ο δικός μας κοινωνικός περίγυρος.

Επίσης, η δράση του ανθρώπου κινείται ανάμεσα στην κοινωνία και στη φύση. Η κοινωνία γίνεται πιο γραφειοκρατική και η φύση πιο ανόργανη, λόγω της καταστροφής που έχουν υποστεί κάποιες περιοχές του πλανήτη.

Η θεραπεία, κατά Μπούκτσιν, είναι η αναρχία, η οποία δεν είναι συνώνυμη με το χάος, αλλά μια σιδερένια αποφασιστικότητα να μην υποχωρεί κανείς από αρχές που είναι απλές όσο και φυσικές: συνεργασία, διαφοροποίηση, απελευθέρωση από οποιονδήποτε αυταρχικό μηχανισμό.

Ο κόσμος στα σωστά χέρια

Μια καινούργια πρόταση, όπως του Μπούκτσιν, συμπίπτει με την ανάγκη που εκδηλώνουν οι σημερινές αναρχικές οργανώσεις για συμμετοχή σε όλους τους δίκαιους αγώνες για έναν καλύτερο κόσμο.

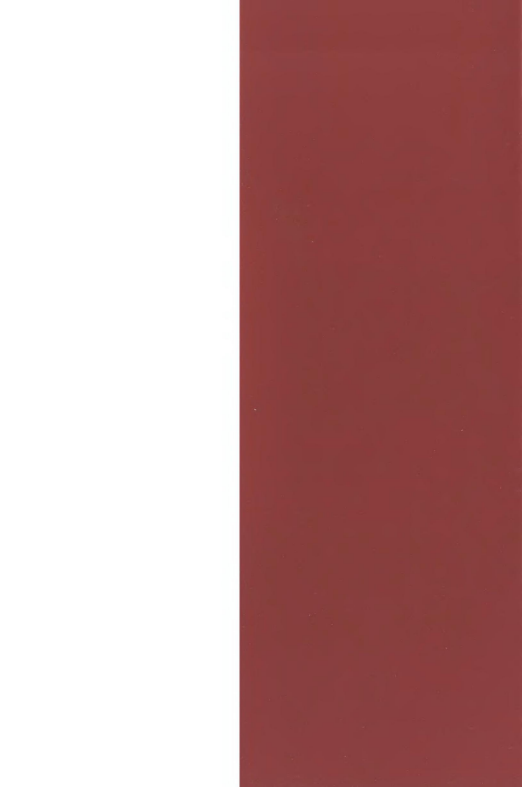
Η εμπειρία έχει δείξει ότι η πλούσια αναρχική ιστορία έχει έτσι κι αλλιώς κάτι να πει σ' έναν κόσμο που συνεχίζει να αγωνίζεται κατά της καταπίεσης, κατά της πολιτιστικής ισοπέδωσης και της αθλιότητας.

Ευρετήριο ονομάτων

- Βαγιάν, Αύγουστος 108-109
Βαντσέτι, Μπαρτολομέο
137-142
Βίνιας, Νταβίντ 131
Βίλκενς, Κουρτ 129-131
Βολοντέ, Τζαν Μαρία 142
Βοναπάρτης, Λουδοβίκος 14
Γαριβάλδης 26
Γκάντι 71
Γκιράλντο Αλμπέρτο 154
Γκόλντμαν, Έμα 132-137
Γουάιλντ, Όσκαρ 154
Γκούντγουιν, Γουίλιαμ 44-47
Ελισάβετ Β', βασίλισσα 168
Ελισάβετ της Αυστρίας,
αυτοκράτειρα 111
Ένγκελς, Φρίντριχ 43
Ζωρές, Ζαν 109
Ιησούς 69
Κάνοβας ντελ Καστίγιο 111
Καρνό, Σαντί 108
Κβιατόβσκα, Αντωνία 24
Κιντάνα, Μανουέλ 124
Κόλεριτζ, Σάμουελ Τέιλορ 46
Κροπότκιν 4, 33-39, 45, 51, 53,
66, 77, 91, 117, 145
Λένιν, Βλαντιμίρ 20, 36
ΜακΚίνλεϊ, Γουίλιαμ 111
ΜακΛάρεν, Μάλκολμ 168
Μαλατέστα, Ερρίκος 4, 38,
75-81, 87, 95, 111, 123
Μαρινέτι, Φίλιππος 155
Μαρξ, Καρλ 12, 17, 20, 27-29,
52, 56, 65
Μουσολίνι, Μπενίτο 79
Μπάγερ, Οσβάλντο 131
Μπαέζ, Τζόαν 142
Μπακούνιν, Μιχαήλ 4, 18-34,
39, 46-47, 50-51, 54-56, 58,
62, 66-67, 76, 91, 94, 96-97,
110, 156-157
Μπαλ, Χούγκο 157
Μπαρέλα, Έκτωρ Βενίνιο
127-129
Μπούκτσιν, Μάρεϊ 170-172
Μπρασένς, Ζωρζ 103
Μπρετόν, Αντρέ 155
Μπωντλιέρ, Σαρλ 103
Νετσάγιεφ, Σεργκέϊ 96-99
Νίτσε, Φρίντριχ 48, 101
Ντε Γκωλ, Σαρλ 152
Ντελέζ, Ζιλ 164
Ντεμπόρ, Γκυ 158-159
Ντοστογιέφσκι, Φιοντόρ
30, 99
Ουγκώ Βίκτωρ 26
Πελουτιέ, Φερνάντο 113-116
Περές Μιγιάν, Ερνέστο 130
Πιζακάνε, Κάρλο 74
Πικάσο, Πάμπλο 154
Πλάνας υ Βιρέγια, Σαλβαδόρ
124
Προυντόν, Πιέρ-Ζοζέφ
4, 11-17, 19-20, 44, 51-53,
57-58, 61-63, 67, 73
Ραβασόλ, Ζαν 104-108
Ραντοβίτσκι, Σιμόν
125-131
Ροδρίγες Λαρέτα, Ενρίκε 122
Ρόκα, Χούλιο 124
Ρομπέν, Πωλ 117
Ρουσώ, Ζαν-Ζακ 57

Σάκο, Νικόλα 137-142
Σαντ, μαρκίσιος ντε 42
Σαντιγιάν, Διέγο Αμπάντ
89-94
Σάουθι, Ρόμπερτ 46
Σαρμιέντο, Δομίνγκο 124
Σέλεϋ, Πέρσι Μπις 45
Σεξ Πίστολς 166-168
Σμιτ, Γιόχαν Κάσπαρ
(βλέπε Μαξ Στίρνερ)
Σορέλ, Ζωρζ 115
Στάλιν, Ιωσήφ 10
Στίρνερ, Μαξ 48-50, 60,
63, 112, 125
Τάιερ, Γουέμπστερ 139
Τάουνσεντ, Πήτερ 166
Τελάντ, Λωράν 102-103

Τολστόι, Λέων 58, 66-71,
73, 92, 118, 154
Τσάπλιν, Τσάρλι 159
Τσόμσκι, Νόαμ 8
Υριγόγιεν, Ιππόλυτος 125, 128
Φαλκόν, Ραμόν 125
Φανέλι, Τζιουζέπε 54
Φερέρ υ Γουάρδια, Φρανθίσκο
88, 118-121, 150
Φορ, Σεμπασιάν 106
Φουκώ, Μισέλ 7-8, 163
Φρέιρε, Πάουλο 121
Χάμπερμας, Γιούργκεν 153
Χάξλεϋ, Άλντους 154
Χέγκελ, Φρίντριχ 18, 29
Χέμινγκουεϋ, Έρνεστ 152
Χίτλερ, Άντολφ 10

Οι ιδέες του Προυντόν, του Μπακούνιν και του Κροπότκιν, που έμοιαζαν θαμμένες στα βάθη της Ιστορίας, άρχισαν –κυρίως στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα– να ξαναβρίσκουν το χαμένο τους σφρίγος και την ορμή τους.

Οι σημαίες των αναρχικών πληθαίνουν στις διαδηλώσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση, τα αιτήματά τους έχουν πια μια θέση στις σημερινές διαμάχες για την οικολογία ή τον νεοφιλελευθερισμό, ολοένα και νέες ομάδες ξεπηδούν και συσπειρώνονται στο ίντερνετ. Διανοούμενοι σαν τον Μισέλ Φουκώ, τον Ζιλ Ντελέζ, τον Νόαμ Τσόμσκι και τον Μάρει Μπούκτσιν αναγνωρίζουν στα έργα τους την κληρονομιά των πρώτων μεγάλων δασκάλων.

Η ιστορία που έγραψαν οι αναρχικοί στον αγώνα τους ενάντια στην καταπίεση του Κράτους, και που έφτασε στο απόγειό της με τις ισπανικές κομμούνες της προ Φράνκο εποχής, επηρέασε ωστόσο και τον κόσμο της τέχνης, και αποτελεί βασικό συστατικό όλων των καλλιτεχνικών πρωτοποριών του εικοστού αιώνα, αλλά και κάποιων φαινομένων της λαϊκής κουλτούρας, όπως το κίνημα πανκ.

Με το κείμενο του **Μάρκος Μάγιερ** και τα σχέδια του **Σανγιού**, το βιβλίο αυτό ξαναθυμάται τις απαρχές του κινήματος, τις αντιφάσεις, τις ανατροπές, τις ήττες του, αλλά και το ακατάβλητο αγωνιστικό του πνεύμα και τη φαντασία του, που ακόμα το κρατούν στη σύγχρονη παγκόσμια σκηνή.

ISBN 978-960-235-808-5

9 789602 358085